U.G. 6th Semester Examination - 2022

SANSKRIT

Course Code: BSNSDSHT4 [DSE-4]

Course Title: Fundamentals of Ayurveda

Full Marks : 40 Time : 2 Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. अधोलिखितप्रश्नेषु **दश**प्रश्नाः अतिसंक्षिप्ततया सुरगिरा देवनागरीलिप्या च समाधेयाः 1×10=10

   i) चरकसंहितायाः प्रथमस्थानस्य नाम किम्?

   ii) आदानस्यापरं नाम किम्?

   iii) सुश्रुताचार्यः कस्यां चिकित्सायां पारदर्शी आसीत्?

   iv) आयुर्वेदस्य बीजं कुत्र निहितम्?

   v) विसर्गकाले के ऋतवः अन्तर्भूक्ताः?

   vi) वाग्भट्टविरचितस्य कस्यचिदेकस्य ग्रन्थस्य नाम लिख्यताम्।

   vii) सुश्रुताचार्यस्य पितुः नाम किम्?

   viii) कस्मिन् वेदे तैत्तिरीयोपनिषत् दृश्यते?

   ix) विसर्गकाले वायुः कीदृशो भवेत्?

   x) तैत्तिरीयोपनिषदः तृतीयाध्यायस्य नाम किम्?

   xi) भावप्रकाशग्रन्थस्य रचयिता कः?

   xii) कस्मिन् काले मनुष्याणां दौर्बल्यं जायते?

   xiii) निदानग्रन्थं कः रचितवान्?

   xiv) आयुर्वेदशास्त्रस्य प्रथमस्त्रष्टा कः?

   xv) चन्द्रः कस्मिन् काले बलवान् भवति?

2. अधस्तान् **पञ्च**प्रश्नानामुत्तरं संक्षिप्ततया प्रदेयम्। 2×5=10

   i) सुश्रुतसंहितायाः टीकाकारस्य तद्रचितटीकायाश्च नाम लेख्यम्।

   ii) किं नाम आयुर्वेदशास्त्रम्?

   iii) अष्टाङ्गायुर्वेदस्य अष्टाङ्गानां नामानि लेख्यानि।

   iv) विसर्गकालस्य कोऽर्थः?

   v) ''यतो वा इमानि भूतानि जायन्ते''- इति श्रुतिवचनस्य कोऽर्थः?

   vi) वसन्ततौं किं किं वर्जयेत्?

   vii) तैत्तिरीयोपनिषदः तृतीयाध्याये ब्रह्मविषयकम् उपदेशं कः कस्मै दत्तवान्?

viii) कौमारभृत्यतन्त्रं किम्?

3. अधोलिखितेषु किमपि वचन**द्वयं** सुरगिरा सुरनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्यायताम्: 5×2=10

i) शीते शीतानिलस्पर्शसंरुद्धो बलिनां बली।

पक्ता भवति हेमन्ते मात्राद्रव्यगुरुक्षम:।।

ii) वर्जयेदन्नपानानि वातलानि लघूनि च।

प्रवातं प्रमिताहारमुदमन्थं हिमागमे।।

iii) आनन्देन जातानि जीवन्ति.......

4. अध: कस्यचिदे**कस्य** प्रश्नस्योत्तरं प्रदेयम्: 10×1=10

i) सुश्रुताचार्यावदानविषये दीर्घप्रबन्धो लेख्य:।

ii) चरकसंहितानुसारं हेमन्तशीतवसन्तर्तुत्रयस्य प्रभावेन नृकाये किं किं वर्धते, किं कर्तव्यं किं च अकर्तव्यं तैरित्येतत्सर्वं विशदतया विव्रीयताम्।

iii) भवत्पाठ्यानुसारं तैत्तिरीयोपनिषदि वर्णितो ब्रह्मविषयकोपदेशो वैशद्येन वर्ण्यताम्।